

Marcin Wiącek

II.510.499.2021.PZ

Sąd Najwyższy

Izba Karna

Na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 627 z późn. zm.) oraz art. 83 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 154 z późn. zm.) w związku z ujawnionymi w orzecznictwie sądów apelacyjnych rozbieżnościami w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania, to jest art. 2 ust.1 pkt 6 i ust. 3, art. 3a i art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2141 z późn. zm.; dalej ustawa lustracyjna) w celu zapewnienia jednolitości orzecznictwa wnoszę o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego:

Czy zakres znaczeniowy zwrotu „praca lub służba w organach bezpieczeństwa państwa” w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej oznacza, że dla spełnienia wskazanej przesłanki wystarczające jest ustalenie, iż lustrowany został zaliczony w stan etatowy słuchaczy albo studentów Zamiejscowego Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie w okresie od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r., pozostając jednocześnie w służbie Milicji Obywatelskiej, a rozpoczynając studia w Wyższej Szkole Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, a następnie kończąc je w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, czy też zakres znaczeniowy zwrotu „praca lub służba w organach bezpieczeństwa

państwa” w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 tejże ustawy oznacza, że aby uznać lustrowanego za osobę, która pracowała lub pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, wymagane jest dodatkowo ustalenie, że lustrowany podejmował w tym czasie aktywność lub jakiegokolwiek działania polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, lub dopuścił się zachowań związanych z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego?

UZASADNIENIE

Wskazane pytanie prawne jest wynikiem stwierdzenia, że w orzecznictwie sądów apelacyjnych ujawniła się rozbieżność w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania. Art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej stanowią podstawę orzekania w przedmiocie stwierdzenia faktu złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego oraz utraty prawa wybieralności w wyborach do Sejmu, Senatu i Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach powszechnych organu i członka organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organu jednostki pomocniczej jednostki samorządu terytorialnego, której obowiązek utworzenia wynika z ustawy, na okres od 3 do 10 lat, a także zakazu pełnienia funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 2-57 i 61 ustawy lustracyjnej, na okres od 3 do 10 lat. Art. 2 i art. 3a ustawy lustracyjnej wymienione zostały przez ustawodawcę we wzorach oświadczeń lustracyjnych, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej, a stanowiących załączniki nr 1a, 3, 4 do tej ustawy. Uwypuklić należy, że nie są sporne istotne z punktu widzenia zadanego pytania prawnego fakty historyczne. Nie jest sporna także interpretacja tychże faktów. Sporne jest natomiast rozumienie treści art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej. W tym względzie można dopatrzeć się dwóch różnych modeli wykładniczych i co istotne, stojących względem siebie w całkowitej opozycji. Z pierwszego modelu wynika, że osoba będąca słuchaczem albo studentem Wydziału Porządku

Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych w okresie od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r. tylko z tego względu może zostać uznana za osobę, która pracowała lub pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, a z drugiego, że samo zaszeregowanie na podstawie personalnego rozkazu w poczet słuchaczy lub studentów wymienionego wydziału zamiejscowego Akademii Spraw Wewnętrznych jest niewystarczające, aby przyjąć, że lustrowany może zostać uznana za osobę, która pracowała lub pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa. Dostrzeżona rozbieżność dotyczy orzecznictwa sądów apelacyjnych w przedmiocie wykładni zwrotu „praca lub służba w organach bezpieczeństwa państwa”. Z jednej strony wskazuje się, że do przyjęcia owej przesłanki za spełnioną wystarczy, choćby trwające przez krótki okres, wynikające z personalnego rozkazu, formalne zaszeregowanie w poczet słuchaczy albo studentów Akademii Spraw Wewnętrznych. Z drugiej strony wymaga się określonej aktywności po stronie słuchacza albo studenta Akademii Spraw Wewnętrznych, choćby w formie wykonywania nieregularnych prac merytorycznie powiązanych z ówczesną działalnością organów bezpieczeństwa państwa. Oba modele wykładnicze zwrotu „pracować lub pełnić służbę w organach bezpieczeństwa państwa” mieszczą się w granicach wykładni językowej, gdyż zwrot „pełnić służbę” oznacza z jednej strony „działać w interesie czegoś lub dla czyjegoś dobra”, „być używanym”, „być komuś w czymś użytecznym”, „być używanym jako coś”, „wpływać na kogoś, na coś dodatnio”¹, zaś z drugiej strony sam wyraz „służba” oznacza „pracę na rzecz jakiejś wspólnoty, wykonywanej z poświęceniem”, „instytucję użyteczności publicznej lub wojsko oraz pracowników tej instytucji”, „działalność tych instytucji”, oraz „obowiązki pełnione w określonych godzinach pracy w niektórych instytucjach”². Wyraz „pracować” oznacza z kolei „wykonywać czynności mające na celu realizację jakichś zadań lub zamierzeń” oraz „zajmować się czymś zawodowo”³, zaś wyraz „praca” oznacza „celową działalność człowieka zmierzającą do wytworzenia określonych dóbr materialnych lub kulturalnych”, „wytwór takiej działalności, zwłaszcza w dziedzinie nauki lub kultury” oraz „zajęcie, zatrudnienie jako źródło zarobku; też: instytucję, w której się pracuje zarobkowo”⁴.

---

¹ <https://sjp.pwn.pl/sjp/sluzyc;2521993.html> (dostęp: 06.09.2021 r.).

² <https://sjp.pwn.pl/szukaj/s%C5%82u%C5%BCba.html> (dostęp: 06.09.2021 r.).

³ <https://sjp.pwn.pl/sjp/pracowac;2507772.html> (dostęp: 06.09.2021 r.).

⁴ <https://sjp.pwn.pl/sjp/praca;2507726.html> (dostęp: 06.09.2021 r.).

Z powyższego widać, że zwrot „pracować lub pełnić służbę” nie jest zwrotem jednoznacznym, a w jego ramach znaczeniowych mieści się zarówno formalne zaszeregowanie w poczet instytucji, w tym wypadku Akademii Spraw Wewnętrznych, albo dodatkowo wypełnianie zadań przynoszących korzyść instytucji, w tym wypadku organom bezpieczeństwa państwa. Choć na pierwszym rzut oka można rzecz całą sprowadzić do minimum i ograniczyć postępowania dowodowe do analizy treści dokumentów dotyczących lustrowanych, w których zostały użyte zwroty zawierające odmieniony przez przypadki wyraz „służba”, to z punktu aksjologii konstytucyjnej oraz opisanego w preambule celu ustawy lustracyjnej, rzecz nie powinna zostać potraktowana jako tak oczywista. Zauważyć należy bowiem, że sama rola słuchacza albo studenta oraz wiążące się z nią obowiązki na tyle znacząco różnią się od działalności organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990, że proste zaszeregowanie osób będących słuchaczami albo studentami Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych w okresie od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r., których aktywność w ramach wydziału zamiejscowego nie wykraczała poza rolę studenta oraz słuchacza *per se* nie powinna mieścić się w zwrocie „pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa”. Za takim stanowiskiem przemawia wykładnia art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej dokonana z uwzględnieniem treści preambuły ustawy lustracyjnej.

Wskazana rozbieżność jest wynikiem ukształtowania się dwóch linii orzeczniczych i tym samym dwóch odmiennych wykładni rzeczonych unormowań. Zachodzi więc konieczność zapewnienia jednolitości orzecznictwa sądów apelacyjnych i przedstawienia wskazanego zagadnienia do rozstrzygnięcia przez poszerzony skład Izby Karnej Sądu Najwyższego. Jest to uzasadnione znaczeniem wskazanego zagadnienia dla praktyki sądowej oraz powagą występujących rozbieżności w orzecznictwie odwoławczych instancji sądowych. Skutkiem prawnym funkcjonowania w obrocie prawnym dwóch odmiennych wykładni art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej jest naruszenie zasady państwa prawnego z art. 2 Konstytucji.

Problem zogniskował się w przypadkach osób, które od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r. studiowały na Wydziale Zamiejscowym Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie, a które rozpoczęły studia w Wyższej Szkole Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, a następnie ukończyły

Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie. Jego istotą jest także zakres postępowania dowodowego wyznaczony przez zwrot „praca lub służba w organach bezpieczeństwa państwa”, co pośrednio wpływa na zakres prawa do obrony lustrowanego w postępowaniu lustracyjnym. Znacząco różni się postępowania dowodowe, gdy przedmiotem dowodu są tylko dokumenty w postaci personalnego rozkazu oraz świadczące o zapisaniu określonej osoby w poczet słuchaczy, od tego, gdy należy wykazać określonego rodzaju aktywność po stronie lustrowanego, aby móc stwierdzić, że pracował on lub pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa. Problem dotyczyć może także osób, które rozpoczęły studia w Wyższej Szkole Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie i z tego względu od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r. studiowały na Wydziale Zamiejscowym Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie, lecz w tym wypadku brak jest dostatecznej liczby orzeczeń, aby móc mówić o ujawnionej rozbieżności. Zaznaczyć jednakże raz jeszcze należy, że pytanie prawne nie dotyczy subsumpcji, a wskazania prawidłowej wykładni zwrotu „praca lub służba w organach bezpieczeństwa państwa” w rozumieniu art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej.

W celu zarysowania tła historycznego niniejszej sprawy wskazać należy, że na podstawie rozporządzeń wydanych na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 5 ust. 8 ustawy z dnia 5 listopada 1958 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1969 r. Nr 4, poz. 31) utworzono odpowiednio:

- 1/ w dniu 23 sierpnia 1972 r. Akademię Spraw Wewnętrznych w Warszawie - na podstawie § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 1972 r. w sprawie utworzenia Akademii Spraw Wewnętrznych (Dz. U. Nr 34, poz. 233);
- 2/ w dniu 13 września 1972 r. Wyższą Szkołę Oficerską im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie - na podstawie § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 września 1972 r. w sprawie utworzenia wyższej szkoły oficerskiej resortu spraw wewnętrznych (Dz. U. Nr 38, poz. 249);
- 3/ w dniu 13 września 1972 r. Wyższą Szkołę Oficerską im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie – na podstawie § 1 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 września 1972 r. w sprawie utworzenia wyższej szkoły oficerskiej resortu spraw wewnętrznych (Dz. U. Nr 38, poz. 248).

Na podstawie § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1990 r. w sprawie utworzenia Wyższej Szkoły Policji oraz zniesienia Akademii Spraw Wewnętrznych (Dz.U. z 1990 r. nr 64, poz. 373), wydanego na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (t.j. Dz. U. z 1987 r. Nr 27, poz. 156 z późn. zm.) ustanowiono, że z dniem 1 października 1990 r. tworzy się Wyższą Szkołę Policji z siedzibą w Szczytnie i znosi się Akademię Spraw Wewnętrznych w Warszawie oraz na podstawie § 4 ust. 1 ww. rozporządzenia, iż otwarcie likwidacji Akademii Spraw Wewnętrznych nastąpi z dniem 1 października 1990 r., a zakończenie działalności uczelni - z dniem 31 marca 1991 r.

Zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1989 r. w sprawie zniesienia wyższych szkół oficerskich nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych (Dz.U. z 1989 r., Nr 37, poz. 204), wydanego na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (Dz. U. z 1987 r. Nr 27, poz. 156), z dniem 30 września 1989 r. zniesione zostały Wyższa Szkoła Oficerska im. Feliksa Dzierżyńskiego oraz Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda”.

Na podstawie opracowania zawartego na stronie internetowej Instytutu Pamięci Narodowej oraz dostępnych powszechnie aktów normatywnych wskazać należy, na istotne z punktu widzenia wniosku zmiany w ustroju Akademii Spraw Wewnętrznych. Nastąpiły one na mocy zarządzeń ministra spraw wewnętrznych: nr 50/89 z dnia 21 czerwca 1989 r. w sprawie utworzenia wydziałów zamiejscowych Akademii Spraw Wewnętrznych i nr 72/89 z dnia 7 września 1989 r. w sprawie nadania Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie statutu i regulaminu studiów. Zarządzeniem nr 72/89 unieważniono dotychczasowy statut Akademii Spraw Wewnętrznych oraz statuty Wyższych Szkół Oficerskich MSW. Na mocy zarządzenia nr 50/89 oraz zarządzenia organizacyjnego nr 0311/org ministra spraw wewnętrznych z dnia 8 września 1989 r. utworzono ze struktur obu Wyższych Szkół Oficerskich MSW: im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie i im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie (zlikwidowanych formalnie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1989 r. w sprawie zniesienia wyższych szkół oficerskich nadzorowanych przez ministra spraw wewnętrznych, Dz.U. z 1989 r., nr 37, poz. 204)

wydziały zamiejscowe, odpowiednio: Wyższa Szkoła Oficerska im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie stała się Wydziałem Bezpieczeństwa Państwa Akademii Spraw Wewnętrznych, a Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie stała się Wydziałem Porządku Publicznego Akademii Spraw Wewnętrznych. Przeniesienie zlikwidowanych Wyższych Szkół Oficerskich do Akademii Spraw Wewnętrznych uzasadniono w zarządzeniu nr 72/89 koniecznością „zapewnienia ciągłości kształcenia niezbędnych kadr oficerskich SB i MO”. Jednocześnie – najwyraźniej ze względu na włączenie szkół oficerskich w skład akademii – jej nowy statut jako podstawę działania wskazywał już nie ustawę o szkolnictwie wyższym, lecz ustawę Sejmu PRL z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (Dz.U. z 1965 r., nr 14, poz. 102, z późn. zm.)⁵.

Z punktu widzenia zagadnienia prawnego istotne jest także ustalenie zawarte na stronie internetowej Instytutu Pamięi Narodowej, że nowy statut stanowił, że Akademia Spraw Wewnętrznych jest jednostką resortu spraw wewnętrznych a jednocześnie szkołą wyższą w rozumieniu wspomnianej ustawy o wyższym szkolnictwie wojskowym, a „zadania i tryb działania akademii jako jednostki resortu spraw wewnętrznych określają przepisy dotyczące resortu i jego funkcjonariuszy”. Minister spraw wewnętrznych miał sprawować nad Akademią Spraw Wewnętrznych „zwierzchni nadzór”, natomiast „bezpośredni nadzór” powierzono szefowi Służby Kadr i Doskonalenia Zawodowego MSW. Jako zadania Akademii wskazano uczestnictwo „w ochronie bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego poprzez kształcenie i wychowanie kadr, prowadzenie badań naukowych, doradztwo naukowe oraz wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów wydanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych” oraz ogólnie „procesy kształcenia, wychowania i badań naukowych”, w tym „kształcenie kadr oficerskich dla resortu spraw wewnętrznych, a w tym kadr dydaktycznych i naukowych dla szkolnictwa resortowego i resortowych jednostek badawczo-rozwojowych”. Nowy statut wskazywał, że głównymi jednostkami Akademii Spraw Wewnętrznych mają być wydziały: Polityczno-Prawny, Bezpieczeństwa Państwa, Porządku Publicznego (w ramach których miały działać poszczególne instytuty i katedry); statut dopuszczał również istnienie jednostek

---

⁵ Informacje ustalone m. in. w oparciu o https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=821 (dostęp w dniu 22 czerwca 2021 r.).

pozawydziałowych oraz wymieniał jako jednostki pomocnicze akademii: studium języków obcych i studium wychowania fizycznego; wśród pozostałych struktur Akademii Spraw Wewnętrznych wymieniono Bibliotekę Główną i biblioteki wydziałów zamiejscowych (tzn. byłych Wyższych Szkół Oficerskich) oraz ogólnie istnienie „służb i komórek organizacyjnych” o zadaniach administracyjnych i logistycznych. Statut wskazywał również „organy akademii”, tzn. komendanta akademii – rektora i komendantów wydziałów – dziekanów; w statucie wymieniono wśród kierujących strukturami Akademii Spraw Wewnętrznych również zastępców komendanta ds. dydaktycznych, ds. naukowych, ds. politycznych, ds. administracyjno-gospodarczych, dyrektorów instytutów i kierowników katedr, dyrektora Biblioteki Głównej, kierowników bibliotek wydziałowych, wreszcie dowódców kursów pododdziałów szkolnych; rektor i dziekani Akademii Spraw Wewnętrznych byli jednocześnie komendantami akademii i wydziałów, tzn. dowódcami ww. struktur jako jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych⁶.

Jak już wspomniano, Akademię Spraw Wewnętrznych zlikwidowano na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1990 r. w sprawie utworzenia Wyższej Szkoły Policji oraz zniesienia Akademii Spraw Wewnętrznych (Dz.U. 1990 r., nr 64, poz. 343), wg którego bieg likwidacji Akademii Spraw Wewnętrznych rozpoczął się z dniem 1 października 1990 r., zakończenie działalności uczelni miało nastąpić w dniu 31 marca 1991 r. Rozporządzenie m.in. stanowiło, iż słuchacze Wydziału Porządku Publicznego Akademii Spraw Wewnętrznych stają się – wyraziwszy zgodę – słuchaczami Wyższej Szkoły Policji, słuchacze Wydziału Bezpieczeństwa Państwa Akademii Spraw Wewnętrznych mogą być przyjęci do Wyższej Szkoły Policji, jeżeli „zostali przyjęci do służby w Policji”, a „w okresie likwidacji Akademii Spraw Wewnętrznych powinny być zakończone wszystkie prace związane z procesem kształcenia słuchaczy Wydziału Polityczno-Prawnego i przyznaniem tytułu magistra”, przy odpowiednim stosowaniu przepisu rozporządzenia dotyczącego się słuchaczy Wydziału Bezpieczeństwa Państwa Akademii Spraw Wewnętrznych (tzn. słuchacze Wydziału Polityczno-Prawnego mieliby móc się ubiegać o przyjęcie do Wyższej Szkoły Policji, jeżeli zostali przyjęci do Policji)⁷. Z perspektywy

---

⁶ Informacje ustalone m. in. w oparciu o https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=821 (dostęp w dniu 22 czerwca 2021 r.).

⁷ Informacje ustalone m. in. w oparciu o https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=821 (dostęp w dniu 22 czerwca 2021 r.).

przedstawionego zagadnienia prawnego istotne jest owo zróżnicowanie w statusie prawnym słuchaczy i studentów wydziałów zamiejscowych Akademii Spraw Wewnętrznych. Warto podkreślić, iż słuchacze Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych stawali się – wyraziwszy zgodę – słuchaczami Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie.

Na podstawie opracowania zawartego na stronie internetowej Instytutu Pamięci Narodowej oraz dostępnych powszechnie aktów normatywnych wskazać należy także na istotne z punktu widzenia wniosku informacje dotyczące Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie. Według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 września 1972 r. w sprawie utworzenia wyższej szkoły oficerskiej resortu spraw wewnętrznych (Dz.U. 1972 r., nr 38, poz. 249) Wyższa Szkoła Oficerska miała prowadzić działalność dydaktyczno-wychowawczą o specjalizacji „prawno-administracyjnej oraz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego”. Celem działania Wyższej Szkoły Oficerskiej miało być „kształcenie i wychowanie kadr na potrzeby resortu spraw wewnętrznych, przygotowywanych do objęcia stanowisk oficerskich”. Nadzór nad szkołą miał sprawować zgodnie z zapisami ustawy z dnia 5 listopada 1958 r. o szkolnictwie wyższym minister spraw wewnętrznych. Program nauczania w zakresie przedmiotów zawodowych miał ustalać minister spraw wewnętrznych, dla przedmiotów innych niż zawodowe – minister spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem nauki, szkolnictwa wyższego i techniki. Wyższa Szkoła Oficerska miała wydawać swoim absolwentom dyplomy ukończenia wyższych studiów zawodowych ze specjalizacją prawno-administracyjną oraz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, uprawniające do ubiegania się o przyjęcie na studia magisterskie administracji na uniwersytetach oraz o przyjęcie na studia magisterskie w Akademii Spraw Wewnętrznych. Powołanie Wyższej Szkoły Oficerskiej w istocie polegało na przemianowaniu i częściowym zreorganizowaniu Szkoły Oficerskiej Milicji Obywatelskiej w Szczytnie (od 1971 r. im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda”), funkcjonującej tam od 1954 r., początkowo jako Ośrodek Szkolenia Oficerów MO (instytucjami poprzedzającymi SOMO były kolejno: Szkoła Oficerów Polityczno-Wychowawczych MO i Szkoła Oficerów Liniowych MO w Lublinie działające w l. 1944-1945, Centralna Szkoła Oficerów Liniowych MO w Łodzi, działająca w 1945 r., Szkoła Oficerska MO i Centrum Wyszkolenia MO w Słupsku, działające w l. 1946-1954).

Zarządzeniem ministra spraw wewnętrznych nr 116/72 z dnia 28 października 1972 r. w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do użytku służbowego programu nauczania w Wyższej Szkole Oficerskiej im gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie zatwierdzony został program nauczania w Wyższej Szkole Oficerskiej. Regulamin studiów w Wyższej Szkole Oficerskiej w Szczytnie został wprowadzony zarządzeniem ministra spraw wewnętrznych nr 117/72 z dn. 28 października 1972 r. w sprawie ustalenia regulaminu studiów w wyższych szkołach oficerskich resortu spraw wewnętrznych. Zarządzeniem ministra spraw wewnętrznych nr 139/72 z dnia 13 grudnia 1972 r. Wyższa Szkoła Oficerska w Szczytnie i Wyższa Szkoła Oficerska w Legionowie otrzymały wspólny statut⁸. Wg statutu nadanego w 1972 r., zadaniem obu Wyższych Szkół Oficerskich (im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie i im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie) było „kształcenie i wychowanie kadr organów resortu spraw wewnętrznych w celu przygotowania do objęcia stanowisk oficerskich”. Jako główne zadania Wyższych Szkół Oficerskich MSW wymieniono udział w „umacnianiu porządku publicznego i bezpieczeństwa” PRL, „wychowanie podchorążych na aktywnych oraz ideowych obywateli PRL, obrońców jej ustroju i bezpieczeństwa”, „kształcenie podchorążych w zakresie nauk społeczno-politycznych, prawnych, ekonomicznych i specjalistycznych w celu przygotowania ich do objęcia stanowisk oficerskich w resorcie spraw wewnętrznych”, „prowadzenie badań w zakresie taktyki i metodyki zwalczania przestępstw, zapobiegania im oraz wykorzystania wyników tych badań w pracy dydaktycznej”, „upowszechnienie dorobku oraz tradycji Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej”⁹.

Zarządzeniem ministra spraw wewnętrznych nr 05/88 z dnia 2 lutego 1988 r. Wyższa Szkoła Oficerska w Szczytnie otrzymała nowy statut. Jako podstawowe zadania Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie statut wymieniał „kształcenie i wychowanie kadr od objęcia stanowisk oficerskich w Milicji Obywatelskiej”, „wychowywanie słuchaczy w duchu patriotyzmu i internacjonalizmu, w wierności ideom PZPR, zaangażowania w sprawę wszechstronnego rozwoju socjalistycznej ojczyzny, umacniania jej konstytucyjnych zasad ustrojowych, bezpieczeństwa państwa i porządku

---

⁸ Informacje ustalone m. in. w oparciu o https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=4224 (dostęp w dniu 22 czerwca 2021 r.).

⁹ Informacje ustalone m. in. w oparciu o https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=4225 (dostęp w dniu 22 czerwca 2021 r.).

publicznego”, rozwijanie u słuchaczy cech osobowych zgodny z zasadami etyki zawodowej, a zwłaszcza praworządności, zdyscyplinowania, dyspozycyjności oraz przejawiania twórczej inicjatywy”, „kształcenie słuchaczy na wysoko kwalifikowanych oficerów MO, mających wszechstronną wiedzę zawodową oraz umiejętności organizatorskie”, „badanie efektów kształcenia i wychowywania przez szkołę oraz współuczestniczenie w badaniach w zakresie taktyki i metodyki zwalczania przestępczości, a także w innych badaniach naukowych na potrzeby MO oraz wykorzystywania wyników tych badań w pracy dydaktyczno-wychowawczej”, „upowszechnianie dorobku i szczytnych tradycji MO i SB”, „przygotowywanie słuchaczy do udziału w zadaniach specjalnych na rzecz likwidacji zagrożeń bezpieczeństwa państwa i przywracania naruszonego porządku publicznego”, „wykonywania zleconych zadań specjalnych”, „współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi resortu spraw wewnętrznych w zakresie dostosowywania programów kształcenia i praktyk słuchaczy do potrzeb MO, uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe”. Statut wskazywał kategorie studiów prowadzonych w Wyższej Szkole Oficerskiej, były to: stacjonarne i zaoczne wyższe studia zawodowe, stacjonarne studium oficerskie, kursy doskonalenia zawodowego oraz „inne kursy specjalistyczne”. Na mocy zarządzenia ministra spraw wewnętrznych nr 6/88 z dnia 2 lutego 1988 r. w sprawie ustalenia regulaminu studiów w Wyższej Szkole Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” Wyższa Szkoła Oficerska otrzymała nowy regulamin studiów¹⁰.

Jak już wspomniano, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1989 r. w sprawie zniesienia wyższych szkół oficerskich nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych (Dz.U. z 1989 r., nr 37, poz. 204) Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie (obok Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie) została zlikwidowana.

W aspekcie faktycznym, a nie prawnym, Wyższa Szkoła Oficerska w Szczytnie „dla zapewnienia ciągłości kształcenia niezbędnych kadr oficerskich SB i MO” na mocy zarządzeń ministra spraw wewnętrznych nr 50/89 z dnia 21 czerwca 1989 r. w sprawie utworzenia wydziałów zamiejscowych Akademii Spraw Wewnętrznych, nr 72/89 z dnia 7 września 1989 r. w sprawie nadania Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie statutu i

---

¹⁰ Informacje ustalone m. in. w oparciu o https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=4224 (dostęp w dniu 22 czerwca 2021 r.).

regulaminu studiów oraz zarządzenia organizacyjnego ministra spraw wewnętrznych nr 0311/org z dnia 8 września 1989 r., z dniem 1 października 1989 r. stała się częścią Akademii Spraw Wewnętrznych jako zamiejscowy Wydział Porządku Publicznego Akademii Spraw Wewnętrznych w Szczytnie¹¹.

Z punktu widzenia przedstawionego do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, w szczególności art. 2 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz ust. 3 ustawy lustracyjnej, podkreślić należy, że Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie nie stanowiła instytucji centralnej Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej, nie była też poprzedniczką w rozumieniu art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej żadnej jednostki Służby Bezpieczeństwa, która z mocy prawa podlegała rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, ani też nie była poprzedniczką Akademii Spraw Wewnętrznych, gdyż nie została formalnie przekształcona w Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych, a została zniesiona z dniem 30 września 1989 r. Wydział ten został natomiast utworzony z dniem 1 października 1989 r., tj., kiedy ta pierwsza jednostka została zniesiona. Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych utworzony został zatem na bazie Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, jednakże nie istnieje żadne następstwo prawne, zwłaszcza że Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie została zarówno utworzona, jak i zniesiona, na podstawie aktu prawnego o randze rozporządzenia, a Wydziały Zamiejscowe Akademii Spraw Wewnętrznych utworzono na mocy zarządzeń, tj. aktów prawnych niższego rzędu.

Przypomnieć należy, że art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (t.j. Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 z późn. zm.) wskazywał, że organami bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy są instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych

---

¹¹ Informacje ustalone m. in. w oparciu o https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=4224 (dostęp w dniu 22 czerwca 2021 r.).

urzędach spraw wewnętrznych, zaś art. 2 ust. 3 ww. ustawy doprecyzowywał, że jednostkami Służby Bezpieczeństwa w rozumieniu ustawy są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Żaden przepis ww. ustawy nie wymieniał ani Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie, Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie, Wydziału Bezpieczeństwa Państwa Akademii Spraw Wewnętrznych w Legionowie, ani Wydziału Porządku Publicznego Akademii Spraw Wewnętrznych w Szczytnie, jako instytucji centralnej Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Art. 2 ww. ustawy uchylony został przez art. 66 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2006 r., Nr 218, poz. 1592) z dniem 15 marca 2007 r.

Na kanwie uchylonych unormowań wskazanej ustawy zapadła uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2000 r., sygn. akt I KZP 15/00¹², w której przyjęto, że Akademia Spraw Wewnętrznych nie była instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (jedn. tekst: Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 ze zm.). Jakkolwiek uchwała ta w zakresie obecnie obowiązującego stanu prawnego utraciła aktualność, to pewne argumenty podniesione w jej uzasadnieniu są istotne z punktu widzenia niniejszego zagadnienia. W judykacie wskazano, że wyliczenie zawarte w art. 2 ust. 1 ustawy lustracyjnej z 1997 r. miało charakter wyczerpujący. Akademia Spraw Wewnętrznych została zniesiona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 1990 r., co w ocenie Sądu Najwyższego wskazuje, że nie została ona rozwiązana z mocy prawa w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa w rozumieniu art. 2 ust. 3 ww. ustawy lustracyjnej z 1997 r.

Obecnie obowiązujący art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej wymienia pośród organów bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy Akademię Spraw Wewnętrznych

---

¹² LEX nr 40508.

oraz art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej doprecyzowuje, że jednostkami Służby Bezpieczeństwa w rozumieniu ustawy są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Żaden przepis ww. ustawy nie wymienia Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie jako organu bezpieczeństwa państwa. Nie podlegała ona z mocy prawa rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa. Nie jest ona także poprzedniczką Akademii Spraw Wewnętrznych, która, co istotne, również nie podlegała z mocy prawa rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku przyjął, że skoro Wyższa Szkoła Oficerska im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie, która weszła w struktury Akademii Spraw Wewnętrznych z dniem 30 września 1989 r., podobnie jak Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, nie stanowiła w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 w zw. z ust. 3 ww. ustawy instytucji centralnej Służby Bezpieczeństwa MSW, to także nie stanowiła instytucji centralnej Służby Bezpieczeństwa MSW w zw. z ust. 3 ww. ustawy lustracyjnej Akademia Spraw Wewnętrznych, która jednak nie uległa likwidacji z dniem powołania Urzędu Ochrony Państwa¹³. Pogląd ten co do zasady zasługuje na aprobatę. Nie sposób zgodzić się z nim tylko w tym względzie, że „Wyższa Szkoła Oficerska im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie weszła w struktury Akademii Spraw Wewnętrznych z dniem 30 września 1989 r.”. Racje ma tu Sąd Apelacyjny w Warszawie, który w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 24 października 2014 r.¹⁴ uznał, że nie można przyjąć, że Wyższa Szkoła Oficerska im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie została przekształcona w Wydział Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie Akademii Spraw Wewnętrznych, bowiem już nie istniała, gdyż została zniesiona. Nie była więc poprzedniczką prawną Akademii Spraw Wewnętrznych. Prawdą jest, że na bazie Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie utworzono Wydział Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie (to samo dotyczy Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, na bazie której utworzono Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii

---

¹³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 sierpnia 2013 r., sygn. akt III AUa 133/13, LEX nr 1356467; Wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 21 maja 2013 r., sygn. akt V U 1666/12, LEX nr 1889034.

¹⁴ Sygn. akt III AUa 128/13, LEX nr 1770727; tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2014 r., sygn. akt III AUa 972/13, LEX nr 1477378.

Spraw Wewnętrznych), jednakże nie istniało żadne następstwo prawne. Sąd Apelacyjny w Warszawie przyjął, że „źródła prawa, możliwe do zastosowania przy analizie statusu Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych nie pozwalają na uznanie tej Szkoły za instytucję centralną Służby Bezpieczeństwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów (jedn. tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.). Zdaniem tego Sądu Szkoła nie odpowiada też kryteriom sformułowanym w art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, nie spełnia żadnego z warunków koniecznych do uznania jej za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 *in principio* tejże ustawy¹⁵. Odmienne, lecz bez szerszej argumentacji w tym zakresie, przyjął Sąd Apelacyjny w Szczecinie¹⁶ wskazując, że „skoro zatem Akademia Spraw Wewnętrznych została kategorycznie wymieniona w wykazie organów Służby Bezpieczeństwa, to należało wnioskować, że także Wyższa Szkoła im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie (bezpośrednia poprzedniczka Akademii Spraw Wewnętrznych) powinna być uznana za instytucję centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Z uwagi na wyżej zaprezentowane argumenty z poglądem tym nie sposób się zgodzić. Zauważyć jednakże należy, że Sąd Apelacyjny w Szczecinie na kanwie art. 15b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 723) prezentuje w tym zakresie dość konsekwentne orzecznictwo uznające Wyższą Szkołę im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie za instytucję centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych¹⁷. O ile dostrzegalna jest, choć nieuzasadniona prawnie, rozbieżność w kwestii prawnego statusu Wyższej Szkoły im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie, tak nie sposób przenieść tego rozdzwiewku na grunt

---

¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2010 r., sygn. akt II AKa 108/10, LEX nr 832778.

¹⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 9 lipca 2014 r., sygn. akt III AUa 1151/13, LEX nr 1527179.

¹⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. akt III AUa 390/13, LEX nr 1444839; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa 179/13, LEX nr 1444818; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 stycznia 2014 r., sygn. akt III AUa 580/13, LEX nr 1455620.

statusu prawnego Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich nie zachodzą przesłanki do przyjęcia, że osoby, które były słuchaczami lub studentami Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie¹⁸ w okresie od jej utworzenia w dniu 1 września 1972 r. do dnia 30 września 1989 r., pracowały lub pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej i z tego względu skierowane niniejszym wnioskiem pytanie prawne do Sądu Najwyższego nie dotyczy wskazanej problematyki. Jednocześnie jej zaznaczenie z punktu widzenia sformułowanego w *petitum* wniosku pytania prawnego jest niezwykle istotne, gdyż przeciwne ustalenie od powyższego, czyniłoby to pytanie bezprzedmiotowym.

Z punktu widzenia pytania prawnego najważniejsze jest ustalenie, w oparciu o jakie przesłanki uprawnione jest stwierdzenie, że osoby, będące słuchaczami lub studentami Akademii Spraw Wewnętrznych zamiejscowego Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie od 1 października 1989 r. do dnia 31 lipca 1990 r., pracowały lub pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej.

Odpowiedź na wskazane pytanie wymaga m. in. ustalenia czy Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych stanowi instytucję centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej w piśmie z dnia 25 czerwca 2021 r. (BIK-076-44(3)/21) stanowiącym odpowiedź na pytanie Rzecznika Praw Obywatelskich wskazał, że Zarządzeniem Nr 50/89 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 1989 r. w sprawie utworzenia wydziałów zamiejscowych Akademii Spraw Wewnętrznych z dniem 1 października 1989 r. w Akademii Spraw Wewnętrznych, oprócz Wydziału Polityczno-Prawnego w Warszawie, utworzono dwa wydziały zamiejscowe: jeden o nazwie Wydział Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie oraz drugi o nazwie - Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie. W ten sposób Akademia Spraw Wewnętrznych stała się uczelnią

---

¹⁸ Tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 listopada 2009 r., sygn. akt II AKa 322/09, LEX nr 563028; tak też ze zdecydowanie lepszym uzasadnieniem wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 października 2014 r., III AUa 128/13, LEX nr 1770727.

trójwydziałową z Wydziałem Polityczno-Prawnym w Warszawie, Wydziałem Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie oraz Wydziałem Porządku Publicznego w Szczytnie.

W tym samym piśmie z dnia 25 czerwca 2021 r. (BIK-076-44(3)/21) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej wskazał, że w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej brak jest przesłanek do uznania, że Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych nie został utworzony zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi z uwagi na brak ogłoszenia zarządzenia numer 50/89 z dnia 21 czerwca 1989 r. w urzędowym publikatorze. Zgodnie z uchwałą numer 160 Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1987 r. w sprawie regulaminu pracy Rady Ministrów i Prezydium Rządu w Dzienniku Urzędowym PRL „Monitor Polski” podlegały ogłoszeniu jedynie te uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów oraz zarządzenia ministrów, które były związane z realizacją praw i obowiązków obywateli. Inne akty prawne o charakterze normatywnym były w tym okresie jedynie ewidencjonowane w Urzędzie Rady Ministrów bądź podlegały rejestracji w rejestrach przepisów resortowych. Na podstawie § 23 ust. 5 uchwały Ministrowie Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych prowadzili ewidencje wydawanych przez siebie aktów normatywnych. Zgodnie z tymi uregulowaniami przedmiotowe zarządzenie zostało zewidencjonowane pod numerem 65 w rejestrze aktów normatywnych prowadzonym przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej zaznaczył, że dopiero w Konstytucji RP z 1997 r. wprowadzono katalog źródeł prawa powszechnie obowiązującego (art. 87 Konstytucji) oraz zasadę nakazującą konieczność ogłoszenia aktów prawnych, jako warunek ich wejścia w życie (art. 88 Konstytucji). W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej należy przyjąć, że brak jest podstaw do formułowania tezy, że Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych został utworzony z naruszeniem przepisów prawa z uwagi na brak ogłoszenia zarządzenia nr 50/89 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 1989 r., bowiem obowiązujące wówczas przepisy nie nakładały obowiązku ogłoszenia takiego aktu normatywnego w Monitorze Polskim lub dzienniku urzędowym odpowiedniego ministra, lecz przewidywały jego zewidencjonowanie w odpowiednim rejestrze aktów normatywnych, co nastąpiło.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej podniósł także, że pojęcie „organu bezpieczeństwa państwa” na gruncie ustawy lustracyjnej z 2006 r. nie zostało w żaden

sposób ograniczone, a zatem należy je rozumieć w najprostszy sposób. W zakresie temporalnym obejmuje ono tę instytucję przez cały okres jej istnienia (z zastrzeżeniem oczywiście ram czasowych ustawy lustracyjnej, to jest do dnia 31 lipca 1990 r.), zaś w zakresie przedmiotowym owo pojęcie obejmuje wszystkie jej elementy składowe, które przez okres funkcjonowania tej instytucji wchodziły w jej skład. Pojęcie to obejmuje zatem także Wydział Porządku Publicznego tejże Akademii funkcjonujący w okresie od 1 października 1989 r. do zakresu temporalnego ustawy, czyli do 31 lipca 1990 r.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej wskazał, że stosownie do §3 Regulaminu studiów na Akademii Spraw Wewnętrznych (załącznik nr 2 do zarządzenia nr 72/89 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 września 1989 r. w sprawie nadania Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie statutu i regulaminu studiów) w okresie trwania wyższych studiów stacjonarnych słuchacze pozostawali na etatach Akademii Spraw Wewnętrznych, pozostali słuchacze pozostawali na etatach jednostek macierzystych. Tym samym od dnia 1 października 1989 r. słuchacze Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie stali się słuchaczami/studentami Akademii Spraw Wewnętrznych Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie. Studenci, którzy rozpoczęli studia w Szczytnie kontynuowali je na nowym wydziale Akademii Spraw Wewnętrznych. W tym znaczeniu Akademia Spraw Wewnętrznych była sukcesorką zniesionej Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, gdyż przejęła jej obowiązki wobec słuchaczy podchorążych.

W ocenie Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, którą to ocenę należy podzielić, niewątpliwie jest, że gdyby ustawodawca chciał wyłączyć Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie z katalogu organów bezpieczeństwa państwa (w skład którego wchodzi on z uwagi na funkcjonowanie w strukturach Akademii Spraw Wewnętrznych), uczyniłby to jasną i jednoznaczną regulacją. Nic takiego od początku obowiązywania ustawy lustracyjnej (mimo jej kilku nowelizacji) nie nastąpiło. Z § 9 ust. 1 Statutu Akademii Spraw Wewnętrznych wynikało jednoznacznie, iż „Akademia jest uczelnią wielowydziałową” a jej podstawowymi jednostkami organizacyjnymi były Wydział Polityczno-Prawny, Wydział Bezpieczeństwa Państwa i Wydział Porządku Publicznego (§ 9 ust. 2). Za prawidłową należy przyjąć ocenę Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, że Wydziały Akademii Spraw Wewnętrznych nie stanowiły odrębnych bytów, lecz były elementami jednej i tej samej

szkoły wyższej, ale co trzeba podkreślić szkoły wyższej, która była jednocześnie jednostką resortu spraw wewnętrznych (§ 1 ust. 1). O braku odrębności Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych świadczy też jednoznaczne podkreślenie w Statucie Akademii Spraw Wewnętrznych, że „komendant akademii jest jej dowódcą jako jednostki organizacyjnej resortu spraw wewnętrznych i rektorem” (§ 13 ust. 1), oraz że „komendant akademii jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy, pracowników cywilnych i słuchaczy akademii” (§13 ust. 2). Koordynacja kierowania całością Akademii Spraw Wewnętrznych (obejmującą wszystkie wydziały) następowała też dzięki zastępcom komendanta - prorektorom: ds. dydaktycznych, ds. naukowych, ds. politycznych i ds. administracyjno-gospodarczych (§15-19).

W opinii Instytutu Pamięci Narodowej, której Rzecznik Praw Obywatelskich nie podziela, okres służby w charakterze słuchacza na jednym z wydziałów Akademii Spraw Wewnętrznych w okresie od 1 października 1989 r. do dnia 31 lipca 1990 r. jest służbą, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej i winien być wykazany w oświadczeniu lustracyjnym.

W literaturze przedmiotu zwrócono uwagę, że „Instrukcja przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej z dnia 25 czerwca 1990 r. w pkt 2n za funkcjonariuszy SB uznaje m.in. osoby, które w dniu 10 maja 1990 r. pełniły służbę w Akademii Spraw Wewnętrznych (bez Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie) jako członkowie kadry naukowo-dydaktycznej, naukowej, naukowo-technicznej lub słuchaczy”¹⁹. W załączniku nr 1 do pisma Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 19 sierpnia 2016 r. do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji określono zaliczenie zamiejscowego Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych do organów bezpieczeństwa państwa przez art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej jako krzywdzące²⁰.

Podsumowując ten etap analiz przyjmując należy, że nie zachodzą przesłanki do przyjęcia, że Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w

---

¹⁹ A. Jusupović, A. Ostapa, J. Wygoda, *Pojęcie „Służba Bezpieczeństwa” w rozumieniu ustawy lustracyjnej. Propozycja wykładni*, w: *Historyczno-prawna analiza struktur Organów Bezpieczeństwa Państwa w Polsce Ludowej (1944–1990). Zbiór Studiów.*, red. A. Jusupović, red. R. Leśkiewicz, Wydawnictwo IPN, Warszawa 2013, s. 79.

²⁰ https://www.seirp.pl/ckfinder_pliki/files/Archiwum/18.%20Pismo%20IPN%20do%20MSWiA%20z%2019%2008%202018%20oryginalne.pdf, s. 11 (dostęp: 28.06.2021 r.).

Szczytnie w okresie od jej utworzenia w dniu 1 września 1972 r. do dnia 30 września 1989 r. stanowi organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 i ust. 3 ustawy lustracyjnej i tym samym nie zachodzą przesłanki do przyjęcia, że osoby, które były słuchaczami lub studentami Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie w okresie od jej utworzenia w dniu 1 września 1972 r. do dnia 30 września 1989 r. pracowały lub pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej. Zachodzą zaś przesłanki do przyjęcia, że zamiejscowy Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych od 1 października 1989 r. do dnia 31 lipca 1990 r. stanowił organ bezpieczeństwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej. Przyjęcie jednakże, że zamiejscowy Wydział Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych od 1 października 1989 r. do dnia 31 lipca 1990 r. stanowił organ bezpieczeństwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej samo w sobie nie przesądza o tym, że osoby, które były studentami albo słuchaczami tego Wydziału, pracowały lub pełniły służbę w organach bezpieczeństwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej.

W orzecznictwie sądów orzekających w sprawach lustracyjnych funkcjonuje pogląd, że zaszeregowanie w struktury Akademii Spraw Wewnętrznych *per se* oznacza pełnienie służby w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej. Według poglądu przyjętego w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 lutego 2021 r., sygn. akt II AKa 382/20²¹, utrzymującego orzeczenie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 25 września 2020 r., sygn. akt IV K 39/20, przyjęty na etat podchorążego Pododdziałów Szkolnych student Wyższej Szkoły Oficerskiej Milicji Obywatelskiej w Szczytnie, która w okresie od 1 października 1989 r. do 1 października 1990 r. była zamiejscowym Wydziałem Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych jest osobą pełniącą służbę w rozumieniu art. 7 ust. 1 i art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej z 2006 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku przyjął, że „wpisanie lustrowanego na listę słuchaczy podchorążych Wyższej Szkoły Oficerskiej MO w S. (od 1 października 1989 r. do 1 października 1990 r. Akademii Służby Wewnętrznej – wydziału zamiejscowego w Szczytnie nie oznaczało jedynie, że był

---

²¹ LEX nr 3189907.

on słuchaczem (studentem) tejże uczelni. Z rozkazu personalnego z 27 lipca 1989 r. wynika bowiem jednoznacznie, że z dniem 1 września 1989 r. lustrowany otrzymał etat Pododdziałów Szkolnych wskazanej wyżej uczelni. Również jako podchorąży otrzymywał uposażenie. Okoliczności te znalazły również potwierdzenie w karcie przeniesienia, z której wynika, że lustrowany z dniem 1 sierpnia 1989 r. zarządzeniem Szefa WUSW w G. został przeniesiony do WSO MO w S.". Sąd Apelacyjny w Gdańsku podkreślił, że lustrowany pełnił służbę w zamiejscowym Wydziale Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych, która to jednostka jest wymieniona wprost w art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej, a tym samym w okresie od 1988 r. do czerwca 1990 r. nie był wyłącznie funkcjonariuszem MO. W okresie bowiem od 1 października 1989 r. do 1 października 1990 r. służył w Akademii Spraw Wewnętrznych będąc w tym okresie na etacie podchorążego zamiejscowego Wydziału Porządku Publicznego tejże uczelni w Szczytnie. Nie budziło wątpliwości Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, że służba podjęta przez lustrowanego miała charakter dobrowolny. Lustrowany nie tylko wyraził zgodę na przyjęcie do wskazanej wyżej uczelni (w dacie aplikowania - Wyższej Szkoły Oficerskiej Milicji Obywatelskiej w S.), ale wręcz był tego inicjatorem. Sąd Apelacyjny w Gdańsku nie podziela poglądu, że „status lustrowanego porównać można do statusu studenta, który będąc zatrudniony podejmuje studia, a zatem jednocześnie jest studentem określonej uczelni”. Sąd Apelacyjny w Gdańsku nie miał wątpliwości, że „słuchacze uczelni, która w okresie od 1 października 1989 r. do 1 października 1990 r. była zamiejscowym wydziałem Akademii Spraw Wewnętrznych pełnili w niej służbę”. Sąd ten wskazał, że z karty przeniesienia wynika, iż z dniem 11 lipca 1989 r. lustrowany załatwił wszelkie formalności związane z przeniesieniem do WSO MO w S. Lustrowany swoim zachowaniem wyczerpał zatem przesłanki art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyraził pogląd, że odwoływania się do definicji określenia „służba” zawartej w słowniku poprawnej polszczyzny nie może przynieść oczekiwanego rezultatu, a twierdzenie, że służbę w Akademii Spraw Wewnętrznych pełniła tylko jej kadra dydaktyczna jest całkowicie dowolne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku rozkaz personalny o przydzieleniu etatu we wskazanej wyżej jednostce przeczy stanowisku, że lustrowany nigdy nie pełnił służby w Akademii Spraw Wewnętrznych oraz że nie tylko mianowanie na funkcjonariusza Akademii Spraw Wewnętrznych wyczerpuje

desygnaty „służby”. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku również przyjęcie na etat podchorążego w tej jednostce jest służbą, w szczególności w rozumieniu wskazanych przepisów ustawy lustracyjnej.

Dokładnie ta sama argumentacja przesądziła, że w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa 21/20, utrzymującym orzeczenie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 listopada 2020 r., sygn. akt IV K 148/20, ustalono, iż lustrowany będąc słuchaczem, pełnił służbę (w znaczeniu słowa „służba” użytym w ustawie lustracyjnej) w Wyższej Szkole Oficerskiej MO w Szczytnie, w tym od 01.10.1989 r. do 01.10.1990 r. w Akademii Służby Wewnętrznej - wydziale zamiejscowym w Szczytnie.

Wskazaną linię orzeczniczą współtworzy także orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 maja 2021 r., sygn. akt II AKa 22/21, utrzymujące w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 października 2020 r., sygn. akt III K 100/20, w ramach którego przyjęto, że wyraz „służba” na gruncie art. 1 ustawy lustracyjnej należy rozumieć w znaczeniu powszechnie używanym, tym bardziej, że ustawa nie zawiera jej definicji. „Służbą” jest zatem stosunkiem służbowym o szczególnym charakterze administracyjnym, powstającym na podstawie mianowania lub powołania przez organ w drodze aktu władczego - przy czym na tle ustawy lustracyjnej przyjmuje się formalne kryterium przynależności do struktur aparatu bezpieczeństwa, a więc odwołujące się do oceny roli i funkcji spełnianej przez te organy w przeszłości nie zaś do ocen indywidualnych. Kryterium to jest jak najbardziej obiektywne i weryfikowalne co ma znaczenie w świetle informacyjnego celu ustawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, zgodnie z treścią art. 2 ust. 5 ustawy lustracyjnej, okres studiów na tej uczelni, zaliczonej do organów aparatu bezpieczeństwa, zasadnie więc został uznany przez sąd *meriti* za służbę, nie zaś tylko naukę. Ustawa w odniesieniu do tej instytucji nie wyłącza ze służby okresów odbywania nauki przez funkcjonariusza. Jedynym wyłączeniem jest treść art. 3 ust. 3 ustawy lustracyjnej - który nie ma zastosowania. Oczywistym jest, że gdyby wolą ustawodawcy było wyłączenie kolejnych grup spod pojęcia „służby”, użytej w tej ustawie, to dałby temu wyraz w stosownej regulacji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, skoro lustrowany w okresie od 19 września 1987 r. do maja 1990 r. studiował na „ASW” i uzyskał 16 maja 1990 r. dyplom ukończenia wyższych studiów zawodowych, stosunek jaki istniał pomiędzy nim, a uczelnią został nawiązany na podstawie rozkazu po

wcześniejszej jego pisemnej prośbie, a okres studiów w całości zaliczał się także do wysługi lat służby, od którego zależało jego uposażenie oraz uprawnienia emerytalne, to okres studiów nie był jedynie okresem pobierania nauki ale także służbą w rozumieniu ustawy lustracyjnej. Dodatkowym argumentem wskazanym przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku na rzecz takiego rozumienia zwrotu „służyć w organach bezpieczeństwa państwa” jest zaakcentowanie militarnego charakteru uczelni, którą kierował nią komendant i jego zastępca, a funkcjonariusze w trakcie studiów nosili mundury, otrzymywali nieodpłatnie wyżywienie i zakwaterowanie. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku preambuła ustawy lustracyjnej nie zawiera norm prawnych w ścisłym tego słowa znaczeniu, a jedynie określa cele ustawy, nie stanowiąc jednocześnie podstawy ograniczającej zakres stosowania zawartych w ustawie części artykułowej.

Niemal tożsamą argumentację odnaleźć można w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt II AKa 99/19, utrzymującym orzeczenie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 5 marca 2019 r., sygn. akt II K 151/17, w którym przyjęto za trafny pogląd, iż na gruncie art. 1 ustawy lustracyjnej pojęcie „służba” należy rozumieć w znaczeniu powszechnie używanym, jako że w ustawie tej nie zawarto jej definicji. Służba jest zatem stosunkiem służbowym o szczególnym charakterze administracyjnym, powstającym na podstawie mianowania lub powołania przez organ w drodze aktu władczego, przy czym na tle ustawy lustracyjnej przyjmuje się formalne kryterium przynależności do struktur aparatu bezpieczeństwa, odwołujące się do oceny roli i funkcji spełnianych przez te organy w przeszłości, nie zaś do oceny zachowań indywidualnych funkcjonariuszy i pracowników tych organów, ich motywów lub stopnia winy. Pogląd ten został następnie powtórzony w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. akt II AKa 161/21, utrzymującym orzeczenie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 8 lipca 2020 r., sygn. akt II K 25/20, oraz w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa 10/21, utrzymującym orzeczenie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 30 listopada 2020 r., sygn. akt II K 107/20. W ostatnim ze wskazanych podniesiono ponadto, że Sąd Apelacyjny nie ma też najmniejszych wątpliwości, iż służba w WPP ASW w Szczytnie w charakterze słuchacza była służbą w rozumieniu ustawy lustracyjnej. Okres studiów na tej uczelni, zaliczonej wprost w art. 2 ust.

5 ustawy lustracyjnej do organów aparatu bezpieczeństwa, zasadnie został uznany przez Sąd Okręgowy za służbę, nie zaś tylko naukę.

W orzecznictwie sądów apelacyjnych prezentowane jest również stanowisko, że znalezienie się w strukturze Akademii Spraw Wewnętrznych nie pozwala na przyjęcie, że już samo to powoduje, że działalność danej osoby mieści się w zakresie ustawy lustracyjnej. W ramach tego stanowiska podjęto próbę właściwej wykładni terminu „służby w organach bezpieczeństwa państwa”. W tym względzie wskazać należy na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt II AKa 24/13, w którym to orzeczeniu wskazano, że lustrwany „nie pełnił służby w Akademii Spraw Wewnętrznych, a tylko służba jako element wskazujący na rzeczywistą pracę lustrwanego w wymienionej Akademii, jako jednostce bezpieczeństwa państwa mogłaby skłaniać do przyjęcia, że lustrwany pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa i fakt ten miał obowiązek ujawnić”. Sąd Apelacyjny wskazał przy tym, że „lustrwany jako milicjant i dowódca plutonu (...) został w 1988 r. skierowany do Wyższej Szkoły Oficerskiej w Legionowie i z dniem 1 września 1988 r. został zaliczony w stan etatowy tej szkoły. W czasie studiów lustrwanego. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1989 r. w sprawie zniesienia wyższych szkół oficerskich nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych z dniem 30 września 1989 r. została zniesiona m.in. Wyższa Szkoła Oficerska w Legionowie. Zarządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 1989 r. w sprawie utworzenia wydziałów zamiejscowych Akademii Spraw Wewnętrznych z dniem 1 października utworzona Wydział Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 1990 r. z dniem 1 października 1990 r. utworzono Wyższą Szkołę Policji z siedzibą w Szczytnie i zniesiono Akademię Spraw Wewnętrznych w Warszawie. Zgodnie z § 3 rozporządzenia słuchacze Wydziału Bezpieczeństwa Państwa Akademii Spraw Wewnętrznych mogli być przyjęci do tej uczelni, jeżeli zostali przyjęci do służby w Policji (...) W świetle zatem przedstawionych uwarunkowań prawnych i faktycznych w jakich funkcjonował lustrwany, podejmujące studia w Wyższej Szkole Oficerskiej w Legionowie, jako uprawniony jawi się wniosek, że samo ustalenie, że lustrwany znalazł się w strukturze Akademii Spraw Wewnętrznych nie pozwala na przyjęcie, że już samo to powoduje, że działalność lustrwanego mieści się w zakresie ustawy lustracyjnej”. Sąd Apelacyjny w Szczecinie podkreślił przy tym, że

lustrowany „nie podjął studiów w Akademii Spraw Wewnętrznych, nie podjął też tych studiów jako funkcjonariusz służby Bezpieczeństwa, a jako milicjant w Strukturach Komendy (...) w S. Tym samym sytuacja związana ze zmianą statusu Wyższej Szkoły Oficerskiej w Legionowie niejako zastała lustrowanego w trakcie odbywania przez niego studiów i lustrowany na tą zmianę absolutnie nie miał żadnego wpływu, ale nie oznaczało to jednocześnie, że lustrowany nabył świadomość służby w organach bezpieczeństwa państwa i pracował/pełnił służbę w tych organach”.

W ramach analizowanego orzeczenia należy wyróżnić dwa wątki. Pierwszy to pełnienie służby w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust.1 pkt 6 i ust. 3, art. 3a i art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej oraz drugi, świadomość lustrowanego, że odbywanie studiów w Akademii Spraw Wewnętrznych oznacza pełnienie służby w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu wskazanych przepisów ustawy lustracyjnej. W orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt II AKa 24/13, można dostrzec pogląd, że argumentacja wskazująca na to, że „lustrowany został włączony w stan etatowy Akademii Spraw Wewnętrznych przez co podlegał służbowo komendantowi Akademii, a w jego dokumentach kadrowych pracownicy dokonywali stosownych wpisów” nie wystarczy, aby uznać, że „tym samym lustrowany pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa”. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie „samo odwołanie się do tego, że dana osoba była słuchaczem szkoły, która została włączona w struktury uczelni, której program tworzony był m.in. na potrzeby szkolenia funkcjonariuszu służby bezpieczeństwa, bez jakiegokolwiek analiz charakteru działań lustrowanego, absolutnie nie może przesądzać o stwierdzeniu, że osoba ta pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa”. Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskazał, że „należy przy tym wyraźnie wziąć pod uwagę treść preambuły do ustawy z dnia 18 października 2006 r., z której jasno wynika, że ustawodawca wartościuje określone działania osób objętych lustracją wiązane z pracą lub służbą w organach bezpieczeństwa państwa i wskazuje, że chodzi o pracę i służbę polegającą na zwalczaniu opozycji demokratycznej, naruszaniu praw człowieka na rzecz ustroju komunistycznego”. W ocenie tego Sądu „w tej sytuacji nie sposób jedynie w aspekcie formalnego zaliczenia lustrowanego na stan etatowy (...), przyjąć, że lustrowany pełnił tym samym służbę w organach bezpieczeństwa państwa. Stwierdzić należy, że działalność lustrowanego, mimo

studiowania (choć tylko przejściowo i bez podjęcia inicjatywy w tym zakresie ze strony lustrowanego) absolutnie nie wypełniała kryteriów służby w organach bezpieczeństwa państwa, a już na pewno nie w rozumieniu w jakim przyjmuje to ustawa lustracyjna”. Sąd Apelacyjny w Szczecinie podkreślił, że „lustrowany udał się do Wyższej Szkoły Oficerskiej w Legionowie jako funkcjonariusz milicji, zupełnie nie związany ze służbami specjalnymi. Dopiero w trakcie studiów nastąpiła zmiana organizacyjna uczelni, w której lustrowany studiował, na którą to zmianę zupełnie nie miał on nawet najmniejszego wpływu. Nie zmieniło to też, co oczywiste, nastawienia lustrowanego. Z chwilą włączenia Wyższej Szkoły Oficerskiej w Legionowie w skład Akademii Spraw Wewnętrznych lustrowany automatycznie nie stał się osobą, która zaczęła wiązać swoją zawodową przyszłość ze służbami bezpieczeństwa państwa”. Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskazał, że „standardowym postępowaniem było, że osoby ze średnim wykształceniem służące w milicji czy w (...), mogły być delegowane do szkoły oficerskiej, w tym także do szkoły w Legionowie, jeżeli brakowało miejsc w szkole w Szczytnie. Nawet jeśli słuchacz był zaliczony do stanu słuchaczy szkoły w Legionowie, to nie rozpoczynał służby w SB, ale powracał do milicji, a także otrzymywał wynagrodzenie z milicji”. Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyraził pogląd, że nawet, gdy „w czasie pobytu lustrowanego w Legionowie, gdy był on słuchaczem znajdującej się tam szkoły oficerskiej, później włączonej w ramy Akademii Spraw Wewnętrznych, wytwarzano dokumenty dotyczące lustrowanego i pobierał on tam fizycznie wynagrodzenie, a nawet był zaliczany w stan etatowy”, to automatycznie to nie przesądzało o służbie w strukturach bezpieczeństwa państwa. W ocenie Sądu Apelacyjnego istotne, że przeświadczenie byłych słuchaczy szkoły w Legionowie o przynależności do jednostek milicji, z których się wywodzili i do których odbywali praktyki w czasie studiów było powszechne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie zaliczeniu lustrowanego w stan etatowy uczelni samo w sobie nie przesądza o jego służbie w organach bezpieczeństwa państwa. Kwestia ta wymaga odrębnego udowodnienia. Gdy brak jest po stronie lustrowanego jakichkolwiek działań wskazujących, że miał on, poza formalnym związkiem z Wydziałem Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie Akademii Spraw Wewnętrznych, cokolwiek wspólnego ze służbami bezpieczeństwa, brak jest podstaw do uznania, że lustrowany pełnił służbę lub pracował w organach bezpieczeństwa państwa.

Brak jest jednolitości pomiędzy wykładnią zwrotu „pełnić służbę lub pracować w organach bezpieczeństwa państwa” dokonywaną w opisanych orzeczeniach Sądu Apelacyjnego w Gdańsku i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, a wykładnią wynikającą z orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie. Nie ma przy tym znaczenia, że orzeczenia Sądów Apelacyjnych w Gdańsku i w Białymstoku dotyczą statusu prawnego osób studiującej początkowo w Wyższej Szkole Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, a następnie na Wydziale Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych, a orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie dotyczy statusu prawnego osoby studiującej początkowo w Wyższej Szkole Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie, a następnie na Wydziale Bezpieczeństwa Państwa w Legionowie Akademii Spraw Wewnętrznych. Różnica pomiędzy wyrażonymi w tych orzeczeniach zapatrywaniami prawnymi nie polega na nadawaniu odmiennego statusu prawnego zamiejscowym wydziałom w Legionowie i w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych, ale na konieczności odrębnego udowodnienia (obok wykazania statusu studenta lub słuchacza jednego z zamiejscowych wydziałów w Legionowie albo w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych) przesłanki pełnienia służby (Sąd Apelacyjny w Szczecinie) lub braku takiej konieczności (Sąd Apelacyjny w Gdańsku i Sąd Apelacyjny w Białymstoku).

Zaznaczyć należy, że wykładnia przyjęta przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie została podzielona przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu. W orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 maja 2021 r., sygn. akt II AKa 16/21, utrzymującym w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. akt II K 134/20, które zostało wydane na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego na niekorzyść lustrowanego, przyjęto, że uznanie za spełnioną przesłankę „pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa” w sytuacji trwającego przez krótki okres, wynikającego z personalnego rozkazu, formalnego zaszeregowania w poczet słuchaczy albo studentów Akademii Spraw Wewnętrznych, stanowi ocenę i wykładnię wybiórczą i formalistyczną. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu taka wykładnia nie uwzględnia nie tylko kontekstu historycznego, ale i celów ustawy lustracyjnej. Sąd zauważył przy tym, że interpretacja poszczególnych przepisów nie może pomijać także całokształtu systemu prawnego, w jakim dany przepis, czy też ustawa funkcjonują. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w pełni podzielił

stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt III AUa 1287/13, że stanowisko Instytutu Pamięci Narodowej, że organy, w których lustrowany pełnił służbę, były organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu art.2 ustawy lustracyjnej, nie wiąże sądu powszechnego. Do wyłącznej kompetencji sądu należy bowiem ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz odpowiednia kwalifikacja prawna (subsumcja) ustalonych faktów. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu cel ustawy lustracyjnej można odczytać m.in. z preambuły do ww. ustawy, gdzie wskazuje się, że praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom przez osobowe źródło informacji, polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Trudno tego rodzaju zachowania traktować jako chwalebne. Z tego też powodu na osoby m.in. służące w tego rodzaju formacjach ustawodawca nałożył obowiązek ujawnienia określonych faktów w oświadczeniach lustracyjnych. W art. 2 ust. 1 ustawy lustracyjnej określono z kolei organy bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ww. ustawy. Wśród nich wymieniono m.in. Akademię Spraw Wewnętrznych (art. 2 ust. 1 pkt 6). W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu ustawa lustracyjna jest niewątpliwie aktem dalece niedoskonałym, czego dowodem są nie tylko liczne nowelizacje, ale i orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Także w przypadku cytowanego przepisu brak jest precyzji co należy rozumieć pod pojęciem „służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego”. Sąd Apelacyjny w Poznaniu przyjął, że pogląd, w ramach którego przez „służbę w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego” należy rozumieć *de facto* każdy kontakt służbowy funkcjonariusza np. Milicji Obywatelskiej z Akademią Spraw Wewnętrznych, ma charakter jednowymiarowy, uproszczony i błędny. W orzeczeniu tym podkreślono, że mimo przejściowego podporządkowania uczelni w Szczytnie ASW w Warszawie (jako wydziału zamiejscowego) nie nastąpiły żadne istotne zmiany w zakresie profilu studiów dedykowanych szkoleniu kadr oficerskich Milicji Obywatelskiej. Ponadto lustrowany po ukończeniu studiów został odwołany ze stanu słuchaczy i przeniesiony do dalszej służby w Policji w Zielonej Górze w stopni podkomisarza policji. Sąd Apelacyjny w Poznaniu uznał,

że lustrowany nie „służył” w Akademii Spraw Wewnętrznych - jako organie bezpieczeństwa państwa - w charakterze słuchacza. Co istotne Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyraźnie zdystansował się od rozumienia pojęcia „służby” przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, Sąd Okręgowy w Gdańsku i Sąd Okręgowy w Białymstoku, wskazując, że odmienny wywód Sądu Okręgowego w Zielonej Górze, zaaprobowany przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, nie jest z tego powodu niesłuszny, że jest odmienny, czy też nie jest z tego powodu mniej ważny. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu pogląd ten jest racjonalnie i przekonująco uzasadniony. W jego ramach podniesiono jako argument, że przed podjęciem studiów lustrowany był już funkcjonariuszem Milicji Obywatelskiej. Jako funkcjonariusz tej służby został „zakwalifikowany do odbycia studiów”. Po podjęciu studiów nie został ze służby tej zwolniony. Rozkazem personalnym został jedynie „zaliczony w stan podchorążych” oraz „przyjęty na etat”. Nadal dysponował dotychczasową legitymacją służbową MO i to macierzysta jednostka tej służby wypłacała mu wynagrodzenie. Okres studiów nie został przecież wyodrębniony z ciągłości służby w Milicji Obywatelskiej. Był niewątpliwie studentem odbywającym przeszkolenie oficerskie najpierw w WSO w Szczytnie, następnie w WPP w Szczytnie ASW, a finalnie w WSP w Szczytnie. Po jego ukończeniu powrócił do jednostki, w której dalej pełnił służbę. Także w tym wypadku rozkaz personalny przywołany powyżej posługuje się stwierdzeniami o „odwołaniu ze stanu słuchaczy” i „przeniesieniu do dalszej służby”. Oznacza to, w ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, że lustrowany począwszy od 1985 r. pełnił służbę w Milicji Obywatelskiej, a nie w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej i fakt odbywania studiów sytuacji tej nie zmienia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu studiów lustrowanego nie można więc uznać za „służbę” w ASW. Należy przy tym pamiętać, że poszczególne ustawy i ich jednostki redakcyjne tworzą jednolity system prawa, który musi być spójny pojęciowo. Odmienne stanowisko, w ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nie wytrzymuje krytyki i prowadzi *de facto* do zanegowania zasady racjonalnego ustawodawcy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu należy przyznać niewątpliwą rację pogładowi Sądu Apelacyjnego w Lublinie wrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 marca 2013 r., sygn. akt III AUa 83/13, że przepis art. 2 ustawy lustracyjnej - o charakterze gwarancyjnym - nie powinien być interpretowany rozszerzająco, zaś wszelkie wątpliwości co do charakteru

prawnego (statusu) określonych jednostek organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jako organów bezpieczeństwa państwa powinny być rozstrzygane na korzyść osoby lustrowanej.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu odniósł się do poglądu wyrażonego w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt II AKa 99/19, oraz w orzeczeniu Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 5 marca 2019 r., sygn. akt II K 151/17, wskazując, że okres studiów w ASW może być służbą w rozumieniu ustawy lustracyjnej w organach bezpieczeństwa państwa np. w sytuacji gdy przed pojęciem ww. studiów lustrowany był już - jak w przywoływanej sprawie - na stanowisku inspektora Wydziału II SB. Jest to jednak sytuacja odmienna od tej, gdy lustrowany przed podjęciem studiów był funkcjonariuszem Milicji Obywatelskiej a nie - jak lustrowany w sprawie II AKa 99/19 - Służby Bezpieczeństwa, tzn. organu bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust.1 pkt 5 ustawy lustracyjnej. Skoro kontynuowanie nauki w ASW przez funkcjonariusza SB jest nadal pełnieniem służby w organach bezpieczeństwa państwa, to analogicznie studia funkcjonariusza pełniącego dotychczas służbę w Milicji Obywatelskiej musi być traktowanie jako kontynuacja służby w tejże formacji. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wskazał, że identycznie kwestię tę ujął również Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 grudnia 2011 r., sygn. akt, II UZP 10/11, argumentując, że : „... inaczej należałoby potraktować okres odbywania studiów zawodowych w Wyższej Szkole Oficerskiej w Legionowie w sytuacji, gdy skierowany został do niej funkcjonariusz Milicji Obywatelskiej, który po odbyciu studiów wracał do odbywania służby w jednostkach Milicji Obywatelskiej, a inaczej sytuację, gdy do uczelni tej został skierowany funkcjonariusz Służby Bezpieczeństwa, który po zakończeniu kształcenia wracał do pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa...”.

Wskazać należy również na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 czerwca 2021 r., sygn. akt II AKa 44/21, w którym zmienione zostało w całości orzeczenie Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 21 grudnia 2020 r., sygn. akt II K 86/20, poprzez stwierdzenie, że lustrowany złożył zgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, w miejsce umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 30 k.k. Sąd Apelacyjny w Poznaniu przyjął, że lustrowany nie tyle popełnił usprawiedliwiony błąd co do prawa będąc przekonany, że składa prawdziwe oświadczenie lustracyjne, ale w

istocie takie prawdziwe oświadczenie lustracyjne złożył. Argumentem wartym uwypuklenia w ramach, a podniesionym w uzasadnieniu rzeczzonego orzeczenia jest wskazanie, że na uczelni w Szczytnie, bez względu na jej nazwę, szkoleni byli funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej a potem Policji, przy czym szkolenie to dotyczyło typowych zadań wykonywanych w codziennej służbie przez milicjantów (policjantów) w różnych aspektach jej zadań, w tym choćby w zakresie zadań dochodzeniowych, czy śledczych, czy w zakresie zadań dotyczących tzw. „drogówki”. W związku ze zmianą przynależności uczelni nie uległ zmianie zakres materiału, a także i przynależność grupowa i tym samym żaden słuchacz/student nie odczuł zmian, mimo dwukrotnej reorganizacji tej samej uczelni, jaką była szkoła milicyjna (policyjna) w Szczytnie. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu okoliczność ta z celowościowego punktu widzenia ustawy lustracyjnej rodzi dla lustrowanego (i osób znajdujących się w tożsamej sytuacji jak on) ważne konsekwencje. Jak już wspomniano wyżej, przepis art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy lustracyjnej do organów bezpieczeństwa państwa zaliczył Akademię Spraw Wewnętrznych. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie w kształcie nadanym jej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 1972 r. stanowiła organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 6 ustawy lustracyjnej. Nie można jednakże ustawy tej czytać w oderwaniu od jej preambuły, z której jasno wynika, iż wolą ustawodawcy było „potępienie” działań tych osób, które m. in. pracowały lub służyły w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, zaś organy te zajmowały się zwalczaniem opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wskazał przy tym, że chodzi o zwrócenie uwagi, przy ubieganiu się przez te osoby o pełnienie określonych funkcji publicznych, o których mowa w art. 4 ustawy lustracyjnej, na przeszłość tych osób, związaną z pracą albo służbą w tym organach bezpieczeństwa państwa, bądź pomocą udzielaną tym organom, o czym świadczy dalsza część tej preambuły. Skoro lustrowany w okresie od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r., czyli w czasie przemian ustrojowych, uczył się w tej samej szkole fachu milicyjnego (policyjnego) w duchu przemian struktury samej służby policyjnej, mimo zmiany jej nazewnictwa, czy nawet formalnej struktury, po czerwcowych wyborach z 1989 r. (tj. po

pierwszych częściowo już wolnych wyborach po dekadach rządów poprzedniej formacji politycznej w ustroju socjalistycznym), to wręcz niezasadnym z punktu widzenia zasad określonych w ustawie lustracyjnej a także i zasad czysto ludzkich (sprawiedliwościowych) jest zarzucanie mu, iż w ówczesnym czasie, w ramach Wydziału Zamiejscowego ASW w Szczytnie służył w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu tej ustawy. W tych konkretnych realiach sprawy odwoływanie się tylko do zasad wykładni językowej, w ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, nie jest zabiegiem prawidłowym. Lustrowany wybierając dalsze kształcenie milicyjne (policyjne) w Wyższej Szkole Oficerskiej w Szczytnie chciał jedynie uczyć się, mówiąc ogólnie fachu milicyjnego (policyjnego) i taką też edukację pobierał, mimo przekształcenia tej szkoły na jeden rok akademicki w Wydział Zamiejscowy Porządku Publicznego w Szczytnie ASW, by następnie ukończyć praktycznie tę samą szkołę, ale z dyplomem Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, przy czym przystępując do nauki, jak i po jej zakończeniu nadal pełnił służbę w charakterze funkcjonariusza Policji (wcześniej Milicji Obywatelskiej). W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nie można nauki lustrowanego (bycia słuchaczem tej samej szkoły, mimo zmiany jej nazewnictwa czy struktury) nazywać służbą w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu tej ustawy, skoro ta rzekoma służba (rzekoma, gdyż związana z wciągnięciem na etat tej uczelni) w rzeczywistości sprowadzała się do nauki fachu policyjnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu to, iż w ustawie lustracyjnej nie zmieniono przepisu art. 2 ust. 1 pkt 6 nie oznacza, że *stricte* formalna (językowa) wykładnia tego przepisu nakazuje przyjąć, iż lustrowany służył w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu tej ustawy, tj. w Akademii Spraw Wewnętrznych, która co do zasady była przez wiele lat tworem jednolitym, jednak u schyłku 1989 r., a więc w czasie już postępujących przemian ustrojowych, doszło do utworzenia w Wydziału Zamiejscowego ASW, który nadal kształcił milicjantów, a potem policjantów, zanim Akademia Spraw Wewnętrznych została zlikwidowana. Przy czym kształcenie to nie miało niczego wspólnego ze służbą w organach bezpieczeństwa państwa PRL. W tych zaś okolicznościach, mimo braku ingerencji ustawodawcy w treść przepisów ustawy lustracyjnej, nie można ustawodawcy zarzucać nieracjonalności, bowiem powyższa wykładnia ustawy lustracyjnej pozwala na zdekodowanie właściwych intencji ustawodawcy dotyczących treści w/w przepisów.

Mając na uwadze dwie opisane wyżej linie orzecznicze zasadne jest, aby Sąd Najwyższy odpowiedział na pytanie opisane w *petitum* niniejszego wniosku, czy zakres znaczeniowy zwrotu „praca lub służba w organach bezpieczeństwa państwa” w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej determinuje ciężar dowodu w ten sposób, że dla spełnienia wskazanej przesłanki zupełnie wystarczające jest ustalenie, że lustrowany został zaliczony w stan etatowy słuchaczy albo studentów Zamiejscowego Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie w okresie od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r., pozostając jednocześnie w służbie Milicji Obywatelskiej, a rozpoczynając studia w Wyższej Szkole Oficerskiej im. gen. Franciszka Józwiaka „Witolda” w Szczytnie, a następnie kończąc je w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, czy też zakres znaczeniowy zwrotu „praca lub służba w organach bezpieczeństwa państwa” w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 3 w związku z art. 3a w związku z art. 7 ust. 1 tejże ustawy determinuje ciężar dowodu w ten sposób, że, aby móc uznać lustrowanego za osobę, która pracowała lub pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, wymagane jest dodatkowo ustalenie, że lustrowany podejmował w tym czasie aktywność lub jakiegokolwiek działania polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, lub dopuścił się zachowań związanych z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego.

Nie powinno przy tym uciec z pola widzenia Sądu Najwyższego stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 maja 2007 r. sygn. akt K 2/07²², w którym wskazano, że celem lustracji jest „potępienie i dyskredytacja społeczna, moralna i prawna osób, których działania były trwale związane z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego”. Stanowi ono przekonujący argument, że samo zaszeregowanie na podstawie personalnego rozkazu w poczet słuchaczy lub studentów Wydziału Zamiejscowego Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych jest niewystarczające i nie wypełnia kryteriów służby w organach bezpieczeństwa państwa, a już z pewnością nie w takim rozumieniu,

---

²² LEX nr 272765.

jakie przyjmuje sama ustawa lustracyjna i ukształtowane w tym zakresie orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego.

W związku z przedstawioną argumentacją, wnoszę jak na wstępie.

(-) Marcin Wiącek

(podpis na oryginale)